

præstatur? « Si nos vobis, inquit, spiritualia seminavimus, » magnum est, si vestra carnalia metamus¹? » Inde est et illud quod pridem exposuimus in nutu Domini, quia producit terra fœnum jumentis², id est, carnalia eis qui triturant: quia, « Bovi trituranti os non infrenabis³. » Unde vos adhortati sumus, ut in hac re diligentes sitis, cauti, sobrii; opera vestra thesauros vestros deputetis. Numquid autem hæc, fratres, ideo dicimus, ut ita fiant in nos? Puto in nomine Domini posse esse istam quamvis infirmorum vecem, apostolicam tamen, sed vobis prodest, sicut ait ipse Apostolus: « Non quia quæro datum, » sed requiro fructum⁴. » Quam ergo eleemosynam facturus es justo? Non pascebat vidua, pascebat corvus⁵; quia pascebat, qui fecit corvum: Eliam dico. Non ergo deest unde Deus det suis: tu vide quid emas, quando emas, quanti emas. Emis enim regnum cœlorum: et non est emendi tempus, nisi in hac vita. Et quam vili emas, attende. Tanti tibi valet, quantum habere potueris.

XIII. Fac misericordiam iniquo, non tanquam iniquo. Nam ipsum iniquum in quantum iniquus est, ne suscipias: id est, ne quasi intentione et amore iniquitatis illius suscipias eum. Nam et prohibitum est dari peccatori, et suscipere peccatores⁶. Et quomodo, « Omni petenti te da⁷? » Et quomodo, « Si esurierit inimicus tuus, ciba illum⁸? » Quasi contraria videntur, sed aperiuntur in nomine Christi pulsantibus, et manifesta erunt quærentibus. « Ne tradas » peccatori, » et « Ne suscipias peccatorem: » tamen, « Omni petenti te da. » Sed peccator est qui me petit. Da, non tanquam peccatori. Quando das tanquam peccatori? Quando in quo peccator est, hoc tibi placet ut des.

¹ 1 Cor. ix, 11. — ² Psal. ciii, 14. — ³ 1 Cor. ix, 9. — ⁴ Philip. iv, 17. — ⁵ 3 Reg. xvii, 6 et 12. — ⁶ Eccli. xii, 4-6. — ⁷ Luc. vi, 30. — ⁸ Rom. xii, 2.

Paululum attendat Charitas Vestra, donec evolvatur res etiam exemplis, multum utilis ad intelligendum. Hoc dixit: Cum esurierit nescio quis, si habes unde des, da; si vides dandum esse ad subveniendum, da. Ne pigrescant in hoc viscera misericordiæ, quia tibi peccator occurrit: tibi enim homo peccator occurrit. Cum dico: Occurrit tibi homo peccator, duo nomina dixi: hæc duo nomina non superflua sunt: duo nomina, aliud quod homo, aliud quod peccator: quod homo, opus est Dei; quod peccator, opus hominis est: da operi Dei, noli operi hominis. Et quomodo, inquis, me prohibes dare operi hominis? Quid est dare operi hominis? Peccatori dare propter peccatum, placenti tibi propter peccatum. Et quis hoc faciet, inquis? Quis hoc faciet? Utinam nemo, utinam pauci, utinam non publice. Qui venatoribus donant, quare donant, dicant mihi? Quare donat venatori? Hoc in illo amat, in quo nequissimus est; hoc in illo pascit, hoc in illo vestit, ipsam nequitiam publicam spectaculis omnium. Qui donat histrionibus, qui donat aurigis, qui donat meretricibus, quare donat? Numquid non et ipsi hominibus donant? Non tamen ibi attendunt naturam operis Dei, sed nequitiam operis humani. Vis videre quid honores in venatore, quando illum vestis? Dicatur tibi, Sis talis: amas illum, gaudes ad illum, vis quodam modo expoliare te, et illum vestire: noli cum injuria accipere, si tibi dicatur, Tales sint filii tui. Injuria est, inquis. Quare injuria est, nisi quia illa iniquitas? quare injuria, nisi quia illa turpitudine? Non ergo donas, cum donas, fortitudini, sed turpitudini. Quomodo ergo qui venatori donat, non homini donat, sed arti nequissimæ: (nam si homo tantum esset, et venator non esset, non donares; honoras in eo vitium, non naturam:) sic contra, si des justo, si des Prophetæ, si des Discipulo Christi aliquid

cujus indiget, et non ibi cogites quia Discipulus Christi est, quia minister est Dei, quia dispensator est Dei; sed cogites ibi aliquod commodum temporale, ut fortasse causæ tuæ necessarius quando fuerit, venalis tibi sit, quia ei aliquid porrexisti; tam tu non dedisti justo, si sic dederis, quam ille non dedit homini, quando dedit venatori. Res ergo, charissimi, in promptu posita est, et puto quia etsi obscura fuit, jam manifesta est. Ad hoc Dominus te astrinxit, cum diceret, « Qui receperit justum¹, » sufficeret. Sed quia potest recipi justus alia intentione, cum putatur prodesse posse ad aliquid temporale, forte ad supplendam cupiditatem, forte ad adjuvandum, ut homo circumveniatur, aut opprimatur; quia tale ministerium de illo quæris, forte propterea suscipis: negavit tibi mercedem justus, nisi cum additamento. Ait enim: « Qui receperit justum in nomine justus, » id est, ideo recipiens quia justus est. Et, « Qui receperit Prophetam: » non tantum receperit Prophetam, sed, « In nomine Prophetæ, » hoc in illo honorans quod Prophetæ est. Ad extremum, « Qui dederit calicem aquæ frigidæ uni ex » minimis istis, tantum in nomine Discipuli, » id est propterea quia Discipulus Christi est, propterea quia dispensator sacramenti est: « Amen dico vobis, non perdet » mercedem suam². » Quomodo ergo intelligis, « Qui » receperit justum in nomine justus, mercedem justus accipiet: » sic intellige, Qui receperit peccatorem in nomine peccatoris, perdet mercedem.

XIV. Ergo, fratres, exercete misericordiam. Non est aliud vinculum charitatis, non est aliud vehiculum quo perducamur ex hac vita ad illam patriam; extendite dilectionem usque ad inimicos: securi estote. Ideo venit Christus, cui tanto ante dictum est: « Ex ore infantium

¹ Matth. x, 41. — ² Ibid. 42.

» et lactentium perfecisti laudem, ut destruas inimicum » et vindicatorem¹: » quod nonnulli codices defensorem habent: sed verius, vindicatorem. Destruere voluit Dominus vindicatorem, id est, eum qui se voluit vindicare, ut non illi dimittantur peccata sua. Quid ergo, inquis? dormiet disciplina? auferetur omnis correptio? Non auferetur. Quid enim de luxurioso filio facturus es? non castigabis, non verberabis? Servumque ipsum tuum, si male viventem videris, non pœna aliqua, non verberibus refrenabis? Fiat hoc, fiat: admittit Deus; imo reprehendit, si non fiat: sed animo dilectionis fac, non animo ultionis. Ubi autem potentiores aliquos injuriosos passus fueris, ubi tibi nec corrigere disciplina licet, nec forte etiam monere aut præcipere; tolera, securus tolera: audi Evangelium, quod modo lectum est: « Beati eritis, cum » vos persecuti fuerint homines, et dixerint adversus » vos omne malum, mentientes, propter nomen meum². » Et ibi addidit propter quid, ne merito tuo accipias maledicta, non causa justificationum Dei. Non enim qui maledictus fuerit, justus est: sed qui justus est, et injuste maledictus: et si injuste maledicitur, præmium illi redditur. Propterea itaque securus esto misericors, extende dilectionem usque ad inimicos: qui forte pertinent ad gubernationem tuam, vindica, coërce cum dilectione, cum charitate, attendens salutem æternam; ne cum parcis carni, anima pereat. Fac hoc: et multos passurus es, in quos non potes exercere disciplinam, quia non pertinent ad jura gubernationis tuæ: ferto injurias, securus esto. « Faciet enim misericordias Dominus, et iudicium » omnibus injuriam accipientibus. » Sic in te faciet misericordiam, si misertus fueris: sic eris misericors, ut

¹ Psal. viii, 3. — ² Matth. v, 11.

quod pateris injuriam non sit impunitum : « Mihi vindicam, et ergo retribuam¹, » dicit Dominus.

XV. « Notas fecit vias suas Moysi². » Quas vias suas notas fecit Moysi? Quare Moysen elegit? Ex Moysse, intellige omnes justos, omnes sanctos : unum posuit, omnes occurrant. Tamen per Moysen data est Lex, et habet aliquid obscurum traditio ipsa Legis. Ad hoc enim data est Lex, ut convinceretur languidus, et medicum imploraret. Ipsa est via occulta Dei. Jam dudum audieras : « Qui sanavit omnes languores tuos. » Languores in ægrotis latebant, dati sunt quinque libri Moysi : cincta est piscina quinque porticibus; produxit languidos, ut ibi jacerent, ut proderentur, non ut sanarentur. Quinque porticus prodebant languidos, non curabant : piscina curabat descendente uno, et hoc piscina turbata³ : turbatio piscinæ in passione Domini. Veniens enim et ignotus factus, cum dicitur ab aliis, Ipse est Christus; ab aliis, Non est Christus; justus est, peccator est; magister est, seductor est : turbavit aquam, id est, turbavit populum : et in tota illa perturbatione aquæ unus sanabatur, quia in passione Domini unitas sanatur. Qui præter unitatem fuerit, etsi jacebit in porticibus, sanari non poterit : etsi Legem tenet, ad salutem non pervenit. Ergo quia hoc ibi mysterium est, ideo docet datam Legem ut convincerentur peccatores, et ad gratiam accipiendam medicum invocarent. Unde ille convictus est, quem in se transfiguravit Paulus apostolus, dicens : « Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? » Per mandatum enim demonstrata illi erat quædam rixa in se ipso, unde dicit : « Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivum me ducentem sub lege peccati, quæ est in membris meis. » Cognovit se in mise-

¹ Deut. xxxii, 35. — ² Psal. cii, 7. — ³ Joan. v, 2-4.

ria, in gemitu, in rixa et contentione : ipse secum sibi non concordans, a se dissonans, a se resiliens. Et quid ait, optans pacem, pacem veram, pacem supernam? « Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum¹. Ubi enim abundavit peccatum, superabundavit gratia. » Unde autem abundavit peccatum? « Lex autem subintravit, ut abundaret peccatum². » Quare Lex subintrante abundavit peccatum? Quia nolebant se confiteri homines peccatores, addita Lege facti sunt et prævaricatores. Prævaricator enim non est quisque, nisi cum legem transgressus fuerit. Ipse Apostolus hoc dicit : « Ubi enim non est lex, nec prævaricatio³. » Abundavit ergo peccatum, ut superabundaret gratia. Ergo, ut dicere cœperam, quia hoc est in Lege magnum mysterium, ideo eam datam, ut crescente peccato, humiliarentur superbi, humiliati confiterentur, confessi sanarentur : istæ sunt viæ occultæ, quas notas fecit Moysi, per quem Legem dedit, qua peccatum abundaret, ut superabundaret gratia. Non crudeliter hoc fecit Deus, sed consilio medicinæ. Aliquando enim videtur sibi homo sanus, et ægrotat : et in eo quod ægrotat et non sentit, medicum non quærit : augetur morbus, crescit molestia, quæritur medicus, et totum sanatur. « Notas fecit vias suas Moysi : filiis Israël voluntates suas. » Numquid omnibus filiis Israël? Sed veris filiis Israël : Imo omnibus filiis Israël. Qui enim dolosi, qui insidiosi, qui hypocritæ, non filii Israël. Et qui filii Israël? « Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est⁴. Filii Israël voluntates suas. »

XVI. « Miserator et misericors Dominus, longanimis et multum misericordiæ⁵. » Quid tam longanimem? quid

¹ Rom. vii, 23-25. — ² Rom. v, 20. — ³ Id. iv, 15. — ⁴ Joan. i, 47. — ⁵ Psal. cii, 8.

tam multum in misericordia? Peccatur et vivitur; accedunt peccata, augetur vita: blasphematur quotidie, et facit solem suum oriri super bonos et malos¹. Vocat undique ad correctionem, vocat undique ad poenitentiam, vocat beneficiis creaturæ, vocat impertiendo tempus vivendi, vocat per lectorem, vocat per tractatorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correptionis, vocat per misericordiam consolationis: « Longanimis et multum misericordiæ. » Sed observa ne longitudine misericordiæ Dei male utendo, tu tibi thesaurizes, quod ait Apostolus, iram in die iræ. Nam hoc ait Apostolus: « An divitias benignitatis et longanimitatis ejus contemnis, ignorans quia patientia Dei ad poenitentiam te adducit?? » Quod tibi parcit, putas quia places ei? « Hæc fecisti, inquit, et tacui; suspicatus es iniquitatem, quod ero tui similis³. » Non mihi placent peccata, sed longanimitate quæro recte facta. Si punirem peccatores, non invenirem confessores. Ergo te Deus longanimitate sua parcendo ad poenitentiam adducit: tu autem cum quotidie dicis: Finitur hodiernus dies, et sic ero et crastino die, non enim cras erit ultimus; et tertio die: et subito venit ira ejus. Frater, non tardes converti ad Dominum⁴. Sunt enim qui præparant conversionem, et differunt, et fit in illis vox corvina, Cras, cras. Corvus de arca missus, non est reversus⁵. Non quærit Deus dilationem in voce corvina, sed confessionem in gemitu columbino. Missa columba reversa est. Quandiu, Cras, cras? Observo ultimum cras: quia ignoras quod sit ultimum cras, sufficiat quod vixisti usque ad hodiernum peccator. Audisti, sæpe soles audire, audisti et hodie: quam quotidie audis, tam quotidie non corrigeris. « Tu

¹ Matth. v, 45. — ² Rom. ii, 4, 5. — ³ Psal. xlix, 21. — ⁴ Eccli. v, 8. — ⁵ Gen. viii, 7.

» enim secundum duritiam cordis tui et cor impoenitens, » thesaurizas tibi iram in die iræ et revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua¹. » Non tibi sic videatur Deus misericors, ut non videatur justus. « Misericors et miserator Dominus. » Audio, et gaudeo. Ita dicis. Audi, et gaude; adhuc addidit: « Longanimis et multum misericors: » et in extremo, « Et verax. » Gaudes ad verba superiora, ad ultimum treme. Sic misericors et longanimis est, ut sit et verax. Cum tibi thesaurizaveris iram in die iræ, nonne experieris justum, quem contempsisti benignum?

XVII. « Non in finem irascetur, neque in æternum indignabitur². » Quia et quod vivimus in flagellis et corruptione mortalitatis de indignatione ipsius est: de poena hoc habemus primi peccati. Fratres mei, non solum cogitare debemus, ut futuras minas ipsius evadamus, sed et præsentem iram: quia et ista ira ipsius est, cujus et se et nos fuisse dicit filios Apostolus. Ait quippe: « Fuimus enim et nos aliquando natura filii iræ, » sicut et cæteri³. » Ergo ex ira ipsius est quod hic homo peregrinatur, quod laborat. Non est ex ira ipsius, fratres mei: « In sudore et in labore edes panem tuum, et terra spinas et tribulos pariet tibi⁴? » Auctori nostro dictum est. Aut si est aliud vita nostra, si potes, convertere ad aliquam voluptatem, ubi spinas non sentias. Elige quod volueris; avarus, luxuriosus, ut duo ista sola dicamus; adde et tertium, ambitiosus: in honorum cupiditate quantæ spinæ? In luxurie libidinum quantæ spinæ? In ardore avaritiæ quantæ spinæ? Amores turpes quantas molestias habent? quantas sollicitudines hic in ista vita? Omitto gehennas. Vide ne jam ipse tibi gehenna sis. Hoc ergo totum, fratres mei, de ira ipsius est: et cum te

¹ Rom. ii, 5, 6. — ² Psal. cii, 9. — ³ Ephes. ii, 3. — ⁴ Gen. iii, 19.

converteris, ut juste agas, non poteris nisi laborare in terra : et non finitur labor, nisi cum finita fuerit via. Oportet in via laborare, ut in patria gaudeamus. Ergo consolatur promissione sua laborem tuum, sudorem tuum, molestias tuas, et dicit tibi : « Non in finem irascetur, » neque in æternum indignabitur. »

XVIII. « Non secundum peccata nostra fecit nobis. » Deo gratias, quia hoc voluit. Non quod merebamur accepimus : « Non secundum peccata nostra fecit nobis, » neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. » Quoniam secundum altitudinem cœli a terra, confirmavit Dominus misericordiam suam super timentes eum. » Confirmavit Dominus misericordiam suam super timentes eum ¹ : » secundum quid ? « Secundum altitudinem cœli a terra. » Quid dixit ? Si aliquando potest cœlum abscedere a protectione terræ, aliquando poterit Deus non protegere timentes se. Attende et cœlum : ubique, undique protegit terram, et nulla pars terræ est, quæ non cœlo protegatur. Peccant homines sub cœlo, faciunt omnia mala sub cœlo : tamen proteguntur cœlo. Inde lux ad oculos, inde aër, inde spiritus, inde pluvia ad terram propter fructus, inde omnis misericordia a cœlo. Tolle auxilium cœli a terra, statim deficiet. Sicut ergo protectio cœli permanet super terram, sic protectio Domini permanet super timentes eum. Times Deum, supra te est protectio ipsius. Sed forte flagellaris, et putas quia deseruit te Deus. Si deseruit protectio cœli terram : « Quoniam secundum altitudinem cœli a terra, confirmavit Dominus misericordiam suam super timentes eum. »

XIX. Et quid fecit ? Quia non secundum peccata nostra retribuit nobis. « Quantum distat Oriens ab Occidente, » longe fecit a nobis peccata nostra ². » Secundum alti-

¹ Psal. cii, 10, 11. — ² Ibid. 12. — *Non in finem irascetur, neque in æternum indignabitur.*

tudinem cœli a terra, confirmavit Dominus misericordiam suam super nos. Dixi quare : Propter protectionem. Unde ? « Quantum distat Oriens ab Occidente, longe fecit esse » a nobis peccata nostra ? » Noverunt qui sacramenta sciunt : tamen quod omnes audire possunt dico. Quando peccatum remittitur, occidunt peccata tua, oritur gratia tua : peccata tua tanquam in occasu sunt ; gratia qua liberaris, in ortu est. « Veritas de terra orta est ¹. » Quid est, « Veritas de terra orta est ? » Nata est gratia tua, occidunt peccata tua, innovaris quodam modo. Ad ortum attendere debes, ab occasu averti debes. Avertere a peccatis tuis, convertere ad gratiam Dei : illis occidentibus surgis, et proficis. Sed pars cœli quæ surgit, rursus in occasum it. Non undecumque possunt similitudines duci ad perfectum, possunt collinari ipsæ res rebus ad quas adhibentur ; sicut dixit de aquila, sicut de luna, sic et hic. Occidit pars una cœli, oritur altera : sed pars quæ oritur modo, post duodecim horas occasura est. Non sic est gratia, quæ nobis oritur : et peccata in æternum occidunt, et gratia in æternum manet.

XX. Quare autem, « Quantum distat Oriens ab Occidente, » tantum longe fecit a nobis peccata nostra, » ut illa occidant, et gratia oriatur ? Quare putatis ? « Sicut » miseratur pater filios, sic miseratus est Dominus timentes eum ². » Jam sæviat quantum vult, pater est. Sed flagellavit nos, et afflixit nos, et contrivit nos : pater est. Fili, si ploras, sub patre plora, noli cum indignatione, noli cum typho superbix. Quod pateris, unde plangis, medicina est, non pœna ; castigatio est, non damnatio. Noli repellere flagellum, si non vis repelli ab hæreditate. Noli attendere quam pœnam habeas in flagello, sed quem

¹ Psal. xviii, 12. — ² Id. cii, 13.

locum in testamento. « Sicut miseratur pater filios, sic » miseratus est Dominus timentes eum. »

XXI. Quoniam ipse cognovit figmentum nostrum¹: » id est, infirmitatem nostram. Novit quid fecerit, quomodo lapsum sit, quomodo reficiendum sit, quomodo adoptandum sit, quomodo ditandum sit. Ecce facti sumus de limo: « Pri- » mus homo de terra, terrenus; secundus homo de cœlo, cœ- » lestis². » Misit et Filium suum, qui factus est secundus ho- » mo, qui ante omnia Deus. Secundus enim in adventu, prior in reditu: post multos mortuus est, ante omnes resurrexit. « Ipse cognovit figmentum nostrum. » Quod figmentum? Nos. Unde loqueris, quia cognovit? Quia miseratus est. « Memento quia pulvis sumus. » Ad ipsum Deum con- » versus ait, « Memento, » quasi obliviscatur Deus: sic cognoscit, sic novit, ut non obliviscatur. Sed quid est, « Me- » mento? » Perseveret erga nos misericordia tua. Cogno- » visti figmentum nostrum quodam modo: ne obliviscaris figmentum nostrum, ne obliviscamur gratiam tuam. « Me- » mento quia pulvis sumus. »

XXII « Homo, tanquam fœnum dies illius³. » At- » tendat quid sit homo; non superbiat homo: « Tanquam » fœnum dies illius³. » Quid superbit fœnum modo » florens, post paululum arescens? Quid superbit fœnum » ad tempus virens, et hoc ad parvum tempus, donec » sol candescat? Bonum est ergo nobis, ut misericordia » ipsius sit super nos, et de fœno aurum faciat. Nam, » « Homo, tanquam fœnum dies ejus; sicut flos agri, » » ita efflorescit. » Totus splendor generis humani, hono- » res, potestates, divitiæ, typhi, minæ, flos fœni est. Flo- » ret illa domus, et magna illa domus: floret illa familia, » et quam multi florent, aut quam multis annis vivunt!

¹ Psal. cii, 14. — ² 1 Cor. xv, 47. — ³ Psal. cii, 15.

Multi anni tibi, breve tempus Deo. Deus non sic numerat, quomodo tu numeras. In comparatione longorum et longe viventium sæculorum, omnis flos cujusque domus sic est, quomodo flos agri. Vix est annua omnis pulchritudo anni. Quidquid ibi viget, quidquid ibi candet, quidquid ibi pulchrum est, non perannat; imo per totum annum duci non potest. Quam exiguo tempore transeunt flores, et hoc est pulchrum in herbis. Hoc quod valde pulchrum est, hoc cito cadit. « Omnis caro fœnum et » claritas hominis ut flos fœni. Fœnum aruit, et flos de- » cidit: Verbum autem Domini manet in æternum¹. » Quia ergo quomodo Pater cognovit figmentum nostrum, quia fœnum sumus, et ad tempus florere possumus: mi- » sit nobis Verbum suum, et Verbum suum quod manet in » æternum, fœno quod non manet in æternum fratrem fe- » cit: natura Unigenitum, unicum natum de substantia » sua fratrem adoptatis tot fratribus fecit. Noli mirari, quia » particeps eris æternitatis illius; factus est ipse prior parti- » ceptus fœni tui. Quod excelsum est a te, tibi denegabit, » qui quod humile erat ex te suscepit? Ergo, « Homo, » » quantum ad hominem attinet: « Sicut fœnum dies ejus, » » sicut flos agri, ita florescit. »

XXIII. « Quoniam spiritus pertransibit in eo, et non » erit, et non cognoscet amplius locum suum². » Quasi » perditio quædam, quasi interitus quidam. Ecce qui se » inflat, ecce qui tumet, ecce qui se extollit: « Spiritus » » pertransiet in eo, et non erit, et non cognoscet amplius » » locum suum. » Videte quotidie morientes: et hoc erit » totum, ipse erit finis. Non alloquitur enim fœnum, sed » propter quod et Verbum fœnum factum est. Tu enim » homo: propter te autem et Verbum factum est homo: tu » caro, et propter te Verbum caro factum est. « Omnis caro » »

¹ Isai. xl, 6-8. — ² Psal. cii, 16.

» scœnum¹, et Verbum caro est factum². » Quanta ergo spes scœni, quando Verbum caro factum est? Illud quod manet in æternum, non dedignatum est suscipere scœnum, ne de se desperaret scœnum.

XXIV. Ergo quod ad te attendis, humilitatem tuam cogita, pulverem tuum cogita, noli extolli : quidquid melius eris, gratia illius eris, misericordia illius eris. Audi enim quod sequitur : « Misericordia vero Domini in » sæculo et in sæculum, super timentes eum³. » Qui non timetis eum, scœnum, et in scœno, et in tormento cum scœno eritis. Resurget enim caro ad tormentum. Gaudeant illi qui timent eum, quia super eos misericordia ejus.

XXV. « Et justitia ejus super filios filiorum⁴. » Retributionem dicit, super filios filiorum. Quam multi sunt servi Dei non habentes filios, quanto minus filios filiorum? Sed filios nostros dicit opera nostra : filios filiorum, mercedem operum nostrorum. « Justitia ejus super filios » filiorum, custodientibus testamentum ejus. » Videant ne putent omnes ad se pertinere quod dictum est. Eligant, cum licet. « Custodientibus, inquit, testamentum ejus, et » memoria retinentibus mandata ejus, ut faciant ea. » Jam te disponebas extollere, et forte reddere mihi Psalterium, quod ego non teneo, aut totam Legem memoriter pronuntiare. Plane in memoria melior me, melior quovis justo, si justus ad verbum Legem non tenet : sed vide ut præcepta teneas. Sed quomodo teneas? Non memoria, sed vita. « Memoria retinentibus mandata ejus : » non ut reddant ea; sed, « Ut faciant ea. » Jam forte modo perturbatur uniuscujusque anima. Quis tenet omnia mandata Dei? quis tenet omnes Litteras Dei? Ecce volo non solum memoria tenere, sed et operibus meis facere : sed

¹ Isaï. xl, 6. — ² Joan. i, 14. — ³ Psal. cii, 17. — ⁴ Ibid. 18.

quis tenet omnia memoria? Noli timere, non te onerat. « In duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetæ¹. » Sed totam Legem volo tenere. Tene, si potes, quando potes, quomodo potes. Quamcumque paginam interrogaveris, hoc tibi respondebit, Quod tenes, tene : Charitatem tene. « Finis præcepti est charitas². » Noli cogitare de multitudine ramorum, radicem tene, et tota arbor in te est. « Et memoria retinentibus mandata ejus, ut faciant ea. »

XXVI. « Dominus paravit in cœlo thronum suum³. » Quis, nisi Christus, paravit in cœlo thronum suum? Qui descendit et ascendit, qui mortuus est et resurrexit, qui hominem assumptum in cœlum levavit, ipse paravit in cœlo thronum suum. Thronus sedes est judicis : observate ergo qui auditis, quia « Paravit in cœlo thronum suum. » Faciat quisque quod vult in terra, non erit impunitum peccatum, non erit infructuosa justitia : quia Dominus qui ante thronum judicis hominis irrisus est, in cœlo paravit thronum suum. « Dominus in cœlo paravit thronum suum : » et regnum ejus omnium dominabitur. Domini est regnum, » et ipse dominabitur gentium⁴. Et regnum ejus omnium dominabitur. »

XXVII. « Benedicite Dominum omnes Angeli ejus, potentes fortitudine, facientes verbum ejus. » Ergo tu verbo Dei nondum justus es aut fidelis, nisi cum facis. « Potentes » fortitudine, facientes verbum ejus : ad audiendam vocem sermonum ejus⁵. »

XXVIII. « Benedicite Dominum omnes Virtutes ejus, » ministri ejus, facientes voluntatem ipsius⁶. » Omnes Angeli, omnes potentes fortitudine, facientes verbum ejus, omnes Virtutes ejus, omnes ministri ejus, facientes volun-

¹ Matth. xxii, 40. — ² 1 Tim. i, 5. — ³ Psal. cii, 19. — ⁴ Id. xxi, 29. — ⁵ Id. cii, 20. — ⁶ Ibid. 21.